

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου: «Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ι. Γενικές παρατηρήσεις – Οι στόχοι του σχεδίου

1. Είναι πλέον κοινή συνείδηση ότι το οργανωμένο έγκλημα έχει λάβει ιδιαίτερα επικίνδυνες διαστάσεις στον τόπο μας. Κατά γενική διαπίστωση, η εγκληματικότητα, κατά την τελευταία ιδίως δεκαετία, έχει ποιοτικά μεταβληθεί. Την παραδοσιακή εικόνα του λεγόμενου «δράστη του κοινού ποινικού δικαίου» έχει αντικαταστήσει ο οργανωμένος δράστης, ο «εγκληματίας-επιχειρηματίας», το δε έγκλημα από μια ως επί το πλείστον ατομική συμπεριφορά έχει στο μεταξύ μετεξελιχθεί σε επιχειρηματική δραστηριότητα, σε κερδοφόρα επιχείρηση με οργανωμένη υποδομή και με περισσότερα πρόσωπα να δραστηριοποιούνται σ' αυτήν με διακριτά καθήκοντα και ρόλους. Οι εγκληματικές αυτές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν μάλιστα ολοένα και περισσότερο σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους για την ανάπτυξη της δραστηριότητάς τους. Συνήθως οι εγκληματικές αυτές οργανώσεις δεν περιορίζονται στα εθνικά σύνορα, αλλά τα υπερβαίνουν και λειτουργούν ως υπερεθνικές (transnational) επιχειρήσεις.

Το οργανωμένο έγκλημα δεν προσβάλλει μόνο τα άμεσα θύματά του, αλλά υπονομεύει και την κοινωνική συμβίωση, διαβρώνει τους θεσμούς και δημιουργεί αμφιβολίες στους πολίτες για την ισχύ της έννομης τάξης, ιδίως όταν οι δράστες διαφεύγουν της τιμωρίας τους. Η αντιμετώπιση του φαινομένου απασχολεί ζωηρά τη διεθνή κοινότητα, η οποία ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών και την προωθεί με σειρά συμβάσεων, διμερούς ή πολυμερούς χαρακτήρα. Κορυφαία στιγμή αυτής της διεθνούς συνεργασίας είναι η υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε. υπογραφή από περισσότερα από 120 κράτη, τον Δεκέμβριο του 2000 στο Παλέρμο της Ιταλίας, της Σύμβασης κατά του Οργανωμένου Υπερεθνικού Εγκλήματος.

2. Με την παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία της η Κυβέρνηση τιμά την υπογραφή της στην παραπάνω σύμβαση του Ο.Η.Ε. κατά του οργανωμένου εγκλήματος και εντάσσει στην εσωτερική νομοθεσία τα μέτρα που προβλέπονται σ' αυτήν. Λήφθηκαν επίσης υπόψη τα Σχέδια Κοινής Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου αποσκοπεί κατά κύριο λόγο στην αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτής της νέας μορφής εγκληματικότητας χωρίς προκαταλήψεις, αλλά με προσήλωση στην προστασία του πολίτη και της κοινωνίας. Αποτελεί πρωταρχικό καθήκον για ένα σύγχρονο κράτος δικαίου να μην επιτρέπει σε οργανωμένους εγκληματίες τον παράνομο πλουτισμό τους και την απόκτηση ισχύος προερχομένης από την εμπορευματοποίηση των ατομικών δικαιωμάτων και την κυριαρχία στυγνών κανόνων της αγοράς σε χώρους που το Σύνταγμα έχει επιφυλάξει στα δικαιώματα αυτά. Δεν είναι ηθικά και κοινωνικά ανεκτό να πλουτίζει κανείς με «συμβόλαια» θανάτου, με εκμετάλλευση ανθρώπων και μάλιστα γυναικών και παιδιών ή αδύναμων μεταναστών (σύγχρονη μορφή δουλείας) ή με

εμπόριο ανθρώπινων ιστών και οργάνων ή να πλουτίζει επειδή πουλάει ναρκωτικά, όπλα, αρχαία αντικείμενα, ραδιενεργά υλικά κ.λπ..

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις επεκτάθηκαν σε κάθε είδους οργανωμένη εγκληματικότητα, εγκληματικότητα δηλαδή προερχόμενη από εγκληματικές οργανώσεις, με όποιο όνομα και αν είναι αυτές γνωστές και ανεξάρτητα από τους ποικίλους στόχους που μπορεί να προωθούν. Κοινωνική απαξία έχουν οι εγκληματικές πράξεις τους, όχι κατ' ανάγκην οι στόχοι.

Πρώτιστο μέλημα κατά την κατάρτιση του παρόντος σχεδίου νόμου υπήρξε ο σεβασμός των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων των πολιτών σε συνδυασμό με την ασφάλεια, την οποία πρέπει να απολαμβάνουν οι πολίτες σε μια δημοκρατική κοινωνία και η οποία τελικά ανάγεται επίσης σε ανθρώπινα δικαιώματα. Κατά την Ελληνική Διακήρυξη του 1797 του Ρήγα Φεραίου τέσσερα είναι τα θεμελιώδη «φυσικά δίκαια» του ανθρώπου: Η ισότητα, η ελευθερία, η «σιγουρότης» (δηλαδή η ασφάλεια) και η ιδιοκτησία.

Όπου κρίθηκε ότι το δικαίωμα των πολιτών σε ασφάλεια προσβάλλεται βάναισα με τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από εγκληματικές οργανώσεις και ότι δεν μπορεί να παρασχεθεί αποτελεσματικότερη προστασία στους πολίτες παρά μόνο μέσα από λελογισμένο περιορισμό των ατομικών ελευθεριών τους, προβλέφθηκαν αυξημένες και συγκεκριμένες δικαστικές εγγυήσεις. Με την εξαίρεση πάντως της ρητής τώρα μνείας της εξέτασης του Δ.Ν.Α., όλοι οι υπόλοιποι προτεινόμενοι περιορισμοί δικαιωμάτων προβλέπονται ήδη στο ισχύον δίκαιο απ' ενός σε διατάξεις ειδικών ποινικών νόμων για την αντιμετώπιση εγκλημάτων, όπως παραβάσεις της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, τα όπλα, πυρομαχικά κ.λπ., εμπορία αρχαιοτήτων, διαφθορά στο εσωτερικό της αστυνομίας, και απ' ετέρου σε διατάξεις της νομοθεσίας για την άρση του απορρήτου προς διακρίβωση πολλών κατηγοριών κακούργημάτων και της νομοθεσίας για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. άρθρο 6 του Σχεδίου). Οι ισχύουσες αυτές διατάξεις με το παρόν σχέδιο εκλογικεύθηκαν, με σκοπό να ισχύουν ενιαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους. Εξάλλου εντάχθηκαν στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να αποκτήσουν στη συνείδηση των εφαρμοστών τον δικαίον τη θέση που τους αρμόζει. Η ίδια νομοτεχνική πολιτική ακολουθήθηκε και με τη συστηματική ένταξη των κύριων διατάξεων ουσιαστικού δικαίου στον Ποινικό Κώδικα.

Επίσης, στο πεδίο του ουσιαστικού ποινικού δικαίου η εκλογίκευση της ισχύουσας ποινικής μας νομοθεσίας υπηρετείται και με την απάλειψη διατάξεων που είχαν δημιουργήσει μείζονα προβλήματα στη νομολογία των δικαστηρίων μας ή είχαν αυστηροποιήσει υπέρμετρα τον ποινικό κολασμό. Έτσι με το παρόν προτείνεται η αποποινικοποίηση του εγκλήματος της «σύστασης» κατά το άρθρο 187 Π.Κ., η απάλειψη από το άρθρο 272 Π.Κ. ρυθμίσεων που είχαν κυρίως προστεθεί επί δικτατορίας (1969), ώστε να αποποινικοποιηθούν συμπεριφορές που είχαν τότε ποινικοποιηθεί, και η κατάργηση των δρακόντειων διατάξεων περί δημεύσεως του άρθρου 272Α Π.Κ..

Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι δεν έγινε καμία παρέμβαση στο ισχύον κυρωτικό δίκαιο, ως προς τον τρόπο έκτισης των ποινών. Η κατάγνωση των ποινικών κυρώσεων και η έκτισή τους γίνονται κατά τα γενικώς οριζόμενα στην ποινική μας νομοθεσία.

Η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία επιχειρεί ακόμη, αξιοποιώντας τις μεγάλες προόδους της τεχνολογίας, στο πλαίσιο πάντοτε των θεμελιωδών κανόνων του κράτους δικαίου, να περιορίσει δραστικά το αίσθημα ανασφάλειας που τείνει να ριζωθεί στον πολίτη αυτής της χώρας απέναντι στο οργανωμένο έγκλημα και το, ακόμη πιο οδυνηρό, αίσθημα ότι το οργανωμένο έγκλημα, με οποιαδήποτε μορφή, αναπτύσσεται μέσα σε ένα καθεστώς ασυλίας, πράγμα που, όπως λέχθηκε, υποσκάπτει την έννοια του κράτους δικαίου ως βασικού πυλώνα του δημοκρατικού πολιτεύματος.

3. Το παρόν σχέδιο διαφοροποιείται σημαντικά από τις ρυθμίσεις του ν. 1916/1990 «για την προστασία της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα». Το νομοθέτημα εκείνο ήταν προσαρμοσμένο στην αντιμετώπιση των τρομοκρατικών οργανώσεων, ενώ το προτεινόμενο σχέδιο έχει κύριο αντικείμενο κατά τους στόχους και το περιεχόμενό του την αντιμετώπιση του οικονομικού οργανωμένου εγκλήματος. Απλώς δεν στενεύει την εφαρμογή του, για να αποκλείσει την εγκληματική τρομοκρατική δράση, η οποία πάντως καταλαμβάνει ελάχιστο μέρος του πεδίου εφαρμογής του.

Εξάλλου, ο ν. 1916/1990 διηύρυνε υπερβολικά το χώρο του αξιοποιήσιμου, με την ποινικοποίηση της υποστήριξης, διευκόλυνσης και παρασιώπησης εγκληματικών τρομοκρατικών οργανώσεων, προκαλώντας, αθέλητα προφανώς, τον κίνδυνο διώξης και του επαναστατικού φρονήματος. Τούτο αποτρέπεται αποτελεσματικά στο προτεινόμενο σχέδιο, όπως θα εξηγηθεί πιο κάτω, στις παρατηρήσεις για το άρθρο 1.

Βασικό μειονέκτημα του ν. 1916/1990 ήταν και ο περιορισμός της ελευθεροτυπίας με ποικίλες απαγορεύσεις ενισχυμένες με αυστηρές ποινικές κυρώσεις, που οδήγησαν σε ιδιαίτερα δυσάρεστη εφαρμογή με αρνητικές παρενέργειες. Επίσης, στο προτεινόμενο Σχέδιο διατηρείται η αρμοδιότητα των κατά τόπους εισαγγελικών αρχών, αντί της προβλεπόμενης στον ν. 1916/1990 ενιαίας μονομελούς εισαγγελικής αρχής εποπτεύουσας το όλο ανακριτικό έργο, η οποία ενείχε αντικειμενικά τους κινδύνους κάθε συγκεντρωτικής εξουσίας. Τέλος, πλην άλλων επί μέρους διαφορών, το Σχέδιο προβλέπει αυξημένες δικαστικές εγγυήσεις για κάθε ενέργεια διακρίβωσης των ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

4. Η επεξεργασία του Σχεδίου έγινε από Επιτροπή που συστήθηκε με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης στις 21.11.2000. Στην Επιτροπή μετείχαν ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης κ. Πρόδρομος Ασημιάδης ως Πρόεδρος και οι κ.κ. Βασίλειος Μαρκής, Αντεισαγγελέας Εφετών, Ιωάννης Διώτης, Εισαγγελέας Πρωτοδικών, Νίκος Ανδρουλάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Ιωάννης Μανωλεδάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Νίκος Παρασκευόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Χρίστος Μυλωνόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανούσης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Χριστόφορος Αργυρόπουλος, Δικηγόρος και Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων και Χάρης Παπαχαράλαμπος, Δικηγόρος και Σύμβουλος του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Από την Επιτροπή παραιτήθηκαν ευθύς εξαρχής και πριν συζητηθούν επί της ουσίας τα θέματα οι κ.κ. Μανωλεδάκης, Παρασκευόπουλος και Αργυρόπουλος και αντικαταστάθηκαν από τους κ.κ. Φίλιππο Σπυρόπουλο, Καθη-

γητή Πανεπιστημίου Αθηνών, Νικόλαο Λίβο, Λέκτορα Πανεπιστημίου Αθηνών και Αντώνιο Βγόντζα, Δικηγόρο. Στα τέλη Ιανουαρίου παραιτήθηκε και ο κ. Αργύριος Καρράς, χωρίς να αντικατασταθεί, αφού οι εργασίες της Επιτροπής έβαιναν προς το τέλος τους. Στην Επιτροπή είχε δεχθεί αρχικά να μετέχει και ο κ. Γεώργιος Κασσιμάτης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, που όμως στη συνέχεια αρνήθηκε τη συμμετοχή του, αν δεν εξαιρούνταν από τη ρύθμιση οι τρομοκρατικές εγκληματικές οργανώσεις. Την ίδια στην ουσία στάση τήρησε, παραμένοντας πάντως στην Επιτροπή, ο κ. Χάρης Παπαχαράλαμπος. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης τιμά τους παραιτηθέντες διακεκριμένους νομικούς, οι οποίοι άλλωστε δεν έκαναν τίποτε άλλο παρά να ασκήσουν ένα δικαίωμά τους.

Το βάρος των εισηγήσεων ανέλαβαν ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Πρόδρομος Ασημιάδης και τα μέλη της κ.κ. Μαρκής, Διώτης, Σπυρόπουλος, Βγόντζας και Λίβος. Η επιστημονικά συγκροτημένη, δημοκρατικά ευαίσθητη και πολιτικά θαρραλέα συμβολή τους υπήρξε πολύτιμη. Είναι, κατά τη θουκυδίδεια ρήση του Επιταφίου «κράτιστοι την ψυχήν, οι τα τε δεινά και ηδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες και δια ταύτα μη αποτρεπόμενοι εκ των κινδύνων».

Η Επιτροπή περάτωσε τις εργασίες της και παρέδωσε το έργο της στις 10.3.2001 στον Υπουργό Δικαιοσύνης, με τον οποίο είχε συνεργασθεί τις τελευταίες προηγούμενες ημέρες. Στις 12.3.2001 το σχέδιο δόθηκε στη δημοσιότητα και στάλθηκε στα πολιτικά κόμματα, σε επιστημονικούς φορείς και σε δικηγορικούς συλλόγους, καθώς και στην Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Τα σχόλια και οι κριτικές παρατηρήσεις των παραπάνω αποδεκτών του σχεδίου (ανάμεσά τους και σχόλια των παραιτηθέντων μελών της Επιτροπής Ι. Μανωλεδάκη, Α. Καρρά και Χ. Αργυρόπουλου) εξετάστηκαν και έγιναν ορισμένες βελτιώσεις στο σχέδιο, το οποίο οριστικοποιήθηκε και υποβάλλεται στη Βουλή.

II. Οι επί μέρους διατάξεις του σχεδίου

Άρθρο 1

1. Με το άρθρο 1 αντικαθίσταται το ισχύον άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα, με τις διατάξεις του οποίου αντιμετωπίζονται πλέον όχι μόνο το παραδοσιακό συμμοριακό φαινόμενο, αλλά και κάθε άλλη μορφή εγκληματικής οργάνωσης. Έτσι, στη νέα παράγραφο 1 του άρθρου 187 προβλέπεται ως βασικό έγκλημα η συγκρότηση και συμμετοχή σε οργάνωση με σκοπό τη συστηματική τέλεση επιλεγμένων αξιόποινων πράξεων, οι οποίες διακρίνονται για την αυξημένη απαξία και αντικοινωνικότητά τους. Με τον τρόπο αυτόν αντιμετωπίζεται το μέχρι σήμερα ισχύον απαράδεκτο φαινόμενο να τιμωρείται με την ίδια ποινή όποιος ενώνεται με άλλον για να τελέσει σοβαρότατα κακούργηματα από τη μια πλευρά και ελαφρά πλημμελήματα από την άλλη πλευρά.

2. Έτσι, το βασικό έγκλημα της παραγράφου 1 διαβαθμίζεται πλέον σε κακούργημα αν οι σχεδιαζόμενες πράξεις είναι επίσης κακούργηματα που στρέφονται κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας, της προσωπικής ελευθερίας ή έχουν ως αντικείμενο την οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ή είναι κοινώς επικίνδυνα κακούργηματα ή κακούργηματα που στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας, της περιουσίας, του νομίματος και των υπομνημάτων ή τέλος κακούργηματα που προβλέπονται στη νομοθεσία σχετικά με τα ναρκωτικά, τα όπλα και τις

εκρηκτικές ύλες και την προστασία από υλικά που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες.

3. Στον περιορισμό του αξιοποιήσιμου κατά τις προηγούμενες παραγράφους συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα χαρακτηριστικά των προτεινόμενων διατάξεων σε σχέση ιδίως με την παραδοσιακή «συμμορία», όπως προβλέπεται μέχρι σήμερα στο ισχύον άρθρο 187 παράγραφοι 1 και 2 Π.Κ.: Έτσι:

α) στην αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος δεν αρκεί απλή ένωση προσώπων για τη διάπραξη αξιοποιήσιμων πράξεων, αλλά απαιτείται είτε συγκρότηση είτε συμμετοχή με την έννοια της ένταξης ως μέλους σε ήδη συγκροτηθείσα οργάνωση. Τα μη μέλη της οργάνωσης δεν εμπίπτουν στο αξιοποιήσιμο, πέρα από τυχόν ευθύνη τους κατά τις γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (π.χ. ηθική αυτοουργία ή άμεση συνέργεια).

β) Προκειμένου να υπάρξει σαφής διαφοροποίηση της εγκληματικής οργάνωσης από την απλή ένωση προσώπων, η οποία τιμωρείται σε βαθμό πλημμελήματος κατά την παράγραφο 3, εισάγονται στην παράγραφο 1 ορισμένα ελάχιστα εννοιολογικά γνωρίσματα εντοπισμού της, για τα οποία γίνεται άλλωστε λόγος και στη Σύμβαση του Παλέρμο. Πρόκειται για ένα ποιοτικό κριτήριο («δομημένη ομάδα»), ένα προσωπικό («τρία ή περισσότερα πρόσωπα») και ένα χρονικό («διάρκεια δράσης»).

γ) Τέλος, το έγκλημα διαμορφώνεται ως υπερχειλούς υποκειμενικής υπόστασης, απαιτείται δηλαδή τα μέλη της οργάνωσης να προβαίνουν στις πράξεις τους με σκοπό τη διάπραξη περισσότερων επιλεγμένων κακούργημάτων προβλεπόμενων στον Ποινικό Κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

4. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 187 Π.Κ. προβλέπεται η τιμώρηση πράξεων που αποσκοπούν στην παρεμπόδιση της απονομής δικαιοσύνης σχετικά με εγκλήματα της παραγράφου 1. Με τον τρόπο αυτόν αφ' ενός ποινικοποιούνται ορισμένες πράξεις (π.χ. δωροδοκία μαρτύρων) και αφ' ετέρου επιτείνονται οι επαπειλούμενες στις οικείες διατάξεις κυρώσεις (π.χ. στο άρθρο 330 Π.Κ.) χωρίς ευρύτερες επεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα, ενώ οι εκεί προβλεπόμενες αξιοποιήσιμες συμπεριφορές συνδέονται πλέον ειδικότερα με τη ματαίωση της αποκάλυψης ή της δίωξης και τιμωρίας των πράξεων της παραγράφου 1.

5. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 187 Π.Κ. έχουν εννοποιηθεί οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου όπως ισχύει σήμερα. Η επερχόμενη ουσιαστική μεταβολή αφορά την απεγκληματοποίηση της «σύστασης», ενώ προβλέπεται ελαφρώς αυστηρότερη ποινή (φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών) για τη συμμορία προς τέλεση πλημμελημάτων που τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

6. Εξάλλου ως επιβαρυντική περίσταση θεωρείται σύμφωνα με την παράγραφο 4 η κατασκευή, προμήθεια ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες για την τέλεση από τον υπαίτιο των κατά τα προηγούμενα εδάφια εγκλημάτων, καθώς και η επιδίωξη οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους των μελών της οργάνωσης. Οι «ιδεολογικές» εγκληματικές οργανώσεις είναι εύλογο να μην κρίνονται με την ίδια αυστηρότητα όπως οι κερδοσκοπικές.

7. Σε περίπτωση τέλεσης ενός από τα κύρια εγκλήματα της παραγράφου 1 η αυστηρότερη τιμώρηση των μελών της οργάνωσης που την επιχειρούν εξασφαλίζεται με τις ρυθμίσεις περί συρροής εγκλημάτων. Αν πάντως η

εγκληματική οργάνωση ή συμμορία δεν έχει ακόμη τελέσει οποιοδήποτε από τα επιδιωκόμενα εγκλήματα, η συμμετοχή σε αυτήν είναι δίκαιο να αντιμετωπίζεται με μεγαλύτερη επιείκεια. Γι' αυτό προβλέπεται στην ίδια διάταξη η σχετική ελαφρυντική περίπτωση.

8. Εξάλλου στην ίδια διάταξη προβλέπεται ότι από το αξιοποιήσιμο αποκλείονται πράξεις απλής συνέργειας στη συγκρότηση ή ένταξη σε εγκληματική οργάνωση, προκειμένου αφ' ενός μεν το αξιοποιήσιμο να περιορισθεί χρονικά στις ίδιες τις ιδρυτικές πράξεις της εγκληματικής οργάνωσης, αφ' ετέρου δε να μην επεκταθεί σε ενέργειες απλής συνέργειας, ιδίως ψυχικής, και ποινικοποιηθεί με αυτόν τον τρόπο π.χ. τυχόν έκφραση υποστήριξης των στόχων της οργάνωσης.

9. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 αντιμετωπίζεται η λεγόμενη «νομιμοποίηση προϊόντων ή εσόδων» που προέρχονται από το οργανωμένο έγκλημα. Η ποινική αντιμετώπιση του «ξεπλύματος» τέτοιων παράνομων εσόδων προβλέπεται ήδη στο ν. 2331/1995. Αλλά ο μακρὺς κατάλογος των εγκληματικών δραστηριοτήτων του άρθρου 1 του νόμου αυτού δεν περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος (π.χ. έσοδα από ανθρωποκτονίες, από προσβολές της γενετήσιας ελευθερίας, από εγκλήματα περί το νόμισμα, που τελούν οργανωμένοι εγκληματίες). Για να καλυφθεί το κενό εντάχθηκε και το οργανωμένο έγκλημα στο άρθρο 1 του ν. 2331/1995 (χωρίς αρίθμηση, αφού η ήδη υπάρχουσα είναι, περί το τέλος της, εσφαλμένη).

Άρθρο 2

10. Με το άρθρο 2 του σχεδίου ουσιαστικά αναδιαμορφώνεται η ισχύουσα διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 187 Π.Κ. για την επιεική μεταχείριση του δράστη (που μπορεί να φθάσει ως την απαλλαγή), ο οποίος διευκολύνει την πρόληψη εγκλημάτων. Η ρύθμιση λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες από την εφαρμογή του άρθρου 24 του ν. 1729/1987 για την «καταπολέμηση της διάδοσης ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις», ενώ εντάσσεται στο ίδιο πνεύμα με τη διάταξη του άρθρου 45 Κ.Π.Δ.. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μέλος της εγκληματικής οργάνωσης απαλλάσσεται από την ποινή για τις πράξεις της συγκρότησης ή συμμετοχής του άρθρου 187 παράγραφος 1, ως μέτρο επιείκειας, εφόσον καταστήσει δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλλει ουσιαστικά στην εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή συμμορίας. Αν δεν έχει ασκηθεί ακόμα ποινική δίωξη, τότε ο εισαγγελέας απέχει από αυτήν με αιτιολογημένη διάταξή του και υποβάλλει τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος έχει τα οριζόμενα στην παράγραφο του άρθρου 43 Κ.Π.Δ. δικαιώματα.

Η ατιμωρησία του δράστη πάντως δεν επεκτείνεται και σε όσες περιπτώσεις αυτός έχει τελέσει κάποια από τα εγκλήματα που επιδιώκουν τα μέλη της οργάνωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, το δικαστήριο επιβάλλει ποινή ελαττωμένη κατά το άρθρο 83 Π.Κ..

11. Με τις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 προβλέπεται επίσης υποχώρηση της αρχής της νομιμότητας που διέπει την ποινική δίωξη, όταν το δημόσιο συμφέρον για τη μη δίωξη υπερτερεί. Σκοπός είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση μορφών του οργανωμένου εγκλήματος,

με την εξασφάλιση της δυνατότητας να καταγγέλλονται τα εγκλήματα αυτά χωρίς το φόβο της δίωξης του μηνυτή για τις οπωσδήποτε ελαφρότερες παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων. Ο περιορισμός του μέτρου αυτού μόνο στις συγκεκριμένες παραβάσεις σηματοδοτεί και την έκταση εφαρμογής του, η οποία κατά λογική πρόβλεψη θα αφορά πρόσωπα που ουσιαστικά αποτελούν θύματα του οργανωμένου εγκλήματος. Η αποχή όμως από την ποινική δίωξη δεν είναι οριστική, αλλά προσωρινή, ώστε να μπορεί ο εισαγγελέας να επανέλθει σε περίπτωση που η αρχική καταγγελία υπήρξε μεν αληθοφανής, αποδείχθηκε όμως στη συνέχεια ως ψευδής και υποβολιμαία.

Για τους ίδιους λόγους κρίθηκε αναγκαία η αναστολή της με οποιονδήποτε τρόπο απέλασης αλλοδαπού, ο οποίος καταγγέλλει βασίμως αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν από εγκληματική οργάνωση και η κατ' εξαίρεση χορήγηση άδειας παραμονής, μέτρο που θα ενθαρρύνει αποφασιστικά την καταγγελία μορφών του οργανωμένου εγκλήματος.

Η εφαρμογή των μέτρων με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκρισή της από τον εισαγγελέα εφετών αποτελεί επαρκή εγγύηση για την αποφυγή καταχρήσεων.

Άρθρο 3

12. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του σχεδίου τροποποιείται το ισχύον άρθρο 272 Π.Κ. κατά τρόπο που να συνάδει με τα αιτήματα ενός σύγχρονου κράτους δικαίου. Έτσι, απαλείφονται από αυτό όσες προσθήκες είχαν επέλθει στην περίοδο της δικτατορίας και μειώνονται δραστικά οι προβλεπόμενες βαρύτατες ποινές.

Εξάλλου με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 καταργούνται οι δρακόντειες διατάξεις περί δημεύσεως του άρθρου 272 Α Π.Κ., αφού οι ισχύουσες γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και εκείνες της ειδικής ποινικής νομοθεσίας μας κρίθηκαν ως απολύτως επαρκείς για την αντιμετώπιση των σχετικών με τη δήμευση ζητημάτων.

Άρθρο 4

13. Με τη διάταξη του άρθρου 4 ρυθμίζεται το ζήτημα του δικαστηρίου που θα είναι αρμόδιο για την εκδίκαση των κακούργημάτων, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 187 Π.Κ. και των συναφών με αυτά πράξεων.

Με τη ρύθμιση ορίζεται ως αρμόδιο δικαστήριο το Τριμελές Εφετείο, πράγμα που σημαίνει ότι σε δεύτερο βαθμό αρμόδιο είναι το Πενταμελές Εφετείο. Πρόκειται για δικαστήρια που τα μέλη τους διακρίνονται για την εμπειρία και τη νομική κατάρτισή τους, ενώπιον των οποίων εκδικάζονται και μέχρι τώρα τα περισσότερα από τα κακούργηματα που αναφέρονται στο άρθρο 187 Π.Κ.. Ειδική πρόβλεψη υπάρχει για την εκδίκαση των συναφών πράξεων από το ίδιο δικαστήριο, έστω και αν κάποια από αυτές τιμωρείται βαρύτερα από την κύρια πράξη. Πρόκειται για ρύθμιση που ισχύει ήδη για μια σειρά κακούργημάτων, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12 του ν. 1897/1990.

Άρθρο 5

14. Με το άρθρο 5 του σχεδίου προστίθεται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας νέα διάταξη, δηλαδή το άρθρο 200 Α, με την οποία εισάγεται ρητά στη νομοθεσία μας η

εξέταση του Δ.Ν.Α. ως ένα είδος πραγματογνωμοσύνης. Η ρύθμιση στηρίχθηκε κατά βάση στη γνωμοδότηση αρ. 15/2001 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, την οποία ζήτησε το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Η νέα αυτή εξέταση είναι υποχρεωτική (όπως και η πραγματογνωμοσύνη σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 183 Κ.Π.Δ.), με την έννοια ότι δεν χρειάζεται η συναίνεση του εξεταζομένου, έχει δε καθιερωθεί πρόσφατα και σε πολλές αλλοδαπές ποινικές νομοθεσίες και μάλιστα υπό λιγότερες εγγυήσεις από εκείνες που ορίζονται στις προβλέψεις του νεοπαγούς άρθρου 200 Α Κ.Π.Δ.. Έχει επί πλέον κριθεί από ξένα συνταγματικά δικαστήρια ότι η υποχρεωτική εξέταση του Δ.Ν.Α. (που αποκαλείται «γενετικό δακτυλικό αποτύπωμα»), υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα καταγράφονται άλλα δεδομένα πέρα από τα απαραίτητα για τη διαπίστωση της ταυτότητας, δεν θίγει στον πυρήνα της την προσωπικότητα του ατόμου και είναι συνταγματικά αποδεκτή, αν είναι απολύτως αναγκαία για αντεγκληματικούς σκοπούς. Διαφορετικό από την υποχρεωτικότητα είναι το ζήτημα της άσκησης εξαναγκασμού πάνω στο ανθρώπινο σώμα για τη λήψη του Δ.Ν.Α., ζήτημα του οποίου η συνταγματικότητα θα κριθεί βάσει των άρθρων 2 παράγραφος 1 και 5 παράγραφος 3 του Συντάγματος (όπως και στην περίπτωση του άρθρου 183 Κ.Π.Δ.).

15. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 η ανάλυση του Δ.Ν.Α. θα επιτρέπεται μόνο όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει τελεσθεί κάποιο κακούργημα με χρήση βίας (ανθρωποκτονία, σωματική βλάβη ή κακούργημα, στην αντικειμενική υπόσταση του οποίου προβλέπεται η βία ως μέσο τέλεσης) ή κάποιο εγκλημα (κακούργημα ή πλημμέλημα) που στρέφεται κατά της γενετήσιας ελευθερίας και μόνο με βούλευμα του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου. Επίσης η ανάλυση του Δ.Ν.Α. θα επιτρέπεται μόνο για τη διαπίστωση της ταυτότητας του δράστη. Άλλα δεδομένα (π.χ. ασθένειες ή άλλα χαρακτηριστικά του προσώπου) δεν θα επιτρέπεται να εξετάζονται και να καταγράφονται, η δε ανάλυση πρέπει να διεξάγεται πάντοτε σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο που είναι επαρκώς εξοπλισμένο για το σκοπό αυτόν.

Το βιολογικό υλικό που απαιτείται για την ανάλυση του Δ.Ν.Α. λαμβάνεται χωρίς τη συναίνεση του φορέα του, δεν επιτρέπονται ωστόσο σοβαρές επεμβάσεις στο σώμα που θίγουν την αξία του ανθρώπου. Υποχρεωτική είναι η ανάλυση του Δ.Ν.Α., αν τη ζητεί ο ίδιος ο κατηγορούμενος για να αποδείξει την αθωότητά του.

16. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 200 Α Κ.Π.Δ. ορίζονται τα δικαιώματα του προσώπου από το οποίο λήφθηκε το βιολογικό υλικό. Έτσι, αν η ανάλυση αποβεί θετική (αν δηλαδή διαπιστωθεί ότι το Δ.Ν.Α. του βιολογικού υλικού που λήφθηκε είναι ταυτόσημο με εκείνο του βιολογικού υλικού που είχαν στη διάθεσή τους οι διωκτικές αρχές), είναι δυνατή η επανάληψη της ανάλυσης μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, παρουσία τεχνικού συμβούλου που θα ορίσει ο ίδιος, κατ' ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 204 έως 208 Κ.Π.Δ.. Αν αντίθετα η ανάλυση αποβεί αρνητική, τότε το δικαστικό συμβούλιο που τη διέταξε αποφασίζει για την άμεση καταστροφή του βιολογικού υλικού σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 και για την εξάλειψη των σχετικών δεδομένων.

17. Με την παράγραφο 3 καθιερώνεται ο κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο μετά την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής δίκης πρέπει σε κάθε περίπτωση (δηλαδή είτε πρόκειται για αθώωση είτε για καταδίκη του κατηγο-

ρουμένου) να καταστρέφεται το βιολογικό υλικό και τα σχετικά δεδομένα. Ο κανόνας ωστόσο αυτός επιδέχεται μια εξαίρεση: Είναι δηλαδή, δυνατόν να διατηρηθεί το βιολογικό υλικό και τα σχετικά δεδομένα εφόσον: α) ο κατηγορούμενος έχει καταδικασθεί αμετακλήτως, β) τη διατήρηση του βιολογικού υλικού και των σχετικών δεδομένων διατάξει το συμβούλιο εφετών με ειδικώς για το σκοπό αυτόν αιτιολογημένο βούλευμά του, και γ) η διατήρηση αυτή κριθεί αναγκαία για τη διαλεύκανση και άλλων αξιόποινων πράξεων, για τις οποίες επιτρέπεται, σύμφωνα με την παράγραφο 1, η ανάλυση του D.N.A..

18. Τέλος, με την παράγραφο 4 ορίζεται ειδικότερα η διαδικασία καταστροφής του βιολογικού υλικού και το απώτατο χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο αυτή πρέπει να λάβει χώρα, καθιερώνεται δε δικαίωμα του προσώπου από το οποίο λήφθηκε το βιολογικό υλικό να παρίσταται με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο στην καταστροφή του.

Άρθρο 6

19. Με το άρθρο 6 η Ελληνική Πολιτεία ανταποκρίνεται προς τα οριζόμενα στο άρθρο 20 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το οργανωμένο έγκλημα, προτείνονται δηλαδή σε αυτό ορισμένες ανακριτικές έρευνες, οι οποίες, όπως έχει στην πράξη αποδειχθεί, προσφέρονται για την εξάρθρωση των εγκληματικών οργάνωσεων.

Πρέπει να τονισθεί ότι όλες οι προβλεπόμενες έρευνες αποτελούν ήδη ισχύον δικαίο στη χώρα μας (βλ. παραπάνω υπό Ι 2). Στην προκειμένη περίπτωση απλώς εντάχθηκαν στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στο οικείο κεφάλαιο περί ερευνών (άρθρο 253Α) και ενιαιοποιήθηκαν οι προϋποθέσεις διενέργειάς τους, που σήμερα είναι ετερόκλητες και ασυστηματοποίητες.

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι, κατά τα πορίσματα του αφιερωμένου στο οργανωμένο έγκλημα πρόσφατου Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου (βλ. Πρακτικά του Συνεδρίου, έκδ. «Δίκαιο και Οικονομία», Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2000, σελ. 245, αρ. 8), «στο ποινικό δικονομικό δίκαιο απαιτείται ιδιαίτερη πρόβλεψη ανακριτικών πράξεων (επιτήρηση, αστυνομική διείσδυση, μαγνητοφωνήσεις ομιλιών, μαγνητοσκοπήσεις κινήσεων υπόπτου κ.λπ.), υπό την προϋπόθεση προηγούμενης άδειας από δικαστικό λειτουργό».

20. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 253Α Κ.Π.Δ. ορίζεται ότι η διενέργεια των ανακριτικών αυτών ερευνών επιτρέπεται μόνο για τη διακρίβωση των αξιόποινων πράξεων που τελούνται από εγκληματική οργάνωση κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 Π.Κ.. Στη συνέχεια ορίζονται συγκεκριμένα οι επιτρεπόμενες ανακριτικές πράξεις όπως προβλέπονται ήδη σε ειδικά ποινικά νομοθετήματα. Πρόκειται για την ανακριτική διείσδυση, τις ελεγχόμενες μεταφορές, την άρση του απορρήτου των επιστολών και των τηλεπικοινωνιών, την καταγραφή με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τον έλεγχο της κίνησης λογαριασμών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Επισημαίνεται ότι, καθόσον αφορά ειδικότερα τις ανακριτικές πράξεις της ανακριτικής διείσδυσης (άρθρο 253Α, παράγραφος 1, στοιχείο α') και της καταγραφής με συσκευές ήχου ή εικόνας (άρθρο 253Α παράγραφος 1, στοιχείο δ'), το σχέδιο δεν αρκείται στην απλή αναφορά τους, αλλά κάνει περαιτέρω μνεία των συγκεκριμένων

προϋποθέσεων, υπό τις οποίες η διενέργεια των εν λόγω ανακριτικών πράξεων είναι νόμιμη. Έτσι, η ανακριτική διείσδυση λ.χ. δεν επιτρέπεται γενικώς, αλλά μόνον εφόσον έχει «παθητικό» χαρακτήρα, περιορίζεται δηλαδή στις πράξεις εκείνες που είναι αναγκαίες για τη διακρίβωση εγκλημάτων, την τέλεση των οποίων τα μέλη μιας εγκληματικής οργάνωσης είχαν αποφασίσει πριν από την έναρξη της διείσδυσης. Εξάλλου, η καταγραφή με συσκευές ήχου και εικόνας αφορά μόνο συμπεριφορά ή γεγονότα που λαμβάνουν χώρα εκτός κατοικίας (ιδιωτικής ή επαγγελματικής).

21. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 253Α, η διενέργεια ανάκρισης με τις έρευνες αυτές δεν επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση, αλλά μόνον εφόσον οι ενδείξεις ότι έχουν τελεσθεί αξιόποινες πράξεις, κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 Π.Κ., είναι σοβαρές (επομένως απλή καταγγελία, φυσικά, δεν αρκεί) και μόνο αν η εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης είναι με άλλον τρόπο αδύνατη ή ουσιαδώς δυσχερής. Εξάλλου, για τη συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών, όπως επίσης για τη χρονική διάρκεια της ανακριτικής έρευνας, αποφαινεται, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου, με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του, το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μετά από πρόταση του εισαγγελέα. Υπό τις ίδιες προϋποθέσεις και μόνο σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις είναι πάντως δυνατόν να διατάξει τη διεξαγωγή της έρευνας και ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει ωστόσο το ζήτημα να εισαχθεί το αργότερο μέσα σε τρεις ημέρες στο δικαστικό συμβούλιο που θα κρίνει επί της νομιμότητας της ανακριτικής έρευνας. Διαφορετικά η διάταξη του ανακριτή ή του εισαγγελέα παύει αυτοδικαίως να ισχύει με τη λήξη της τριήμερης προθεσμίας.

22. Η παράγραφος 4 του άρθρου περιέχει ρυθμίσεις που αφορούν τα λεγόμενα «τυχαία ευρήματα». Κατά την προτεινόμενη διάταξη η αποδεικτική αξιοποίηση των στοιχείων ή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διενέργεια της ανακριτικής έρευνας επιτρέπεται μόνο για τους λόγους που είχε ορίσει το δικαστικό συμβούλιο όταν επέτρεψε την διεξαγωγή της. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η αποδεικτική αξιοποίησή τους και για τη βεβαίωση του εγκλήματος, τη σύλληψη των δραστών και την εξάρθρωση άλλης εγκληματικής οργάνωσης, εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί εκ νέου σχετικά.

Τέλος, με την παράγραφο 5 του άρθρου ρυθμίζονται ζητήματα συρροής των διατάξεων του παρόντος άρθρου με εκείνες της ειδικής ποινικής νομοθεσίας, στις οποίες προβλέπεται η διενέργεια αντίστοιχων ανακριτικών πράξεων (κατά τούτο η διάταξη αυτή δεν ταυτίζεται με εκείνη του άρθρου 595 Κ.Π.Δ.). Σύμφωνα λοιπόν με την προτεινόμενη ρύθμιση το ισχύον νομοθετικό καθεστώς που διέπει τη διενέργεια των ανακριτικών αυτών πράξεων δεν μεταβάλλεται από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου, ισχύει δε στο ακέραιο, αν δεν έρχεται σε αντίθεση με αυτές. Κατά συνέπεια οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται λ.χ. στην ανακριτική διείσδυση, στις ελεγχόμενες μεταφορές ή στην καταγραφή με συσκευές ήχου και εικόνας που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους, αφού με αυτές προσδιορίζονται ειδικότερα οι προϋποθέσεις νόμιμης διεξαγωγής τους που δεν ρυθμίζονται στις διατάξεις των ειδικών ποινικών νόμων. Αντίθετα οι διατάξεις του παρόντος δεν θίγουν προβλέψεις όσων ειδικών ποινικών νόμων δεν έρχονται σε αντίθεση με αυτές και ρυθμίζουν άλλα ζητήματα ή παρέχουν στον

κατηγορούμενο άλλα δικαιώματα (όπως λ.χ. συμβαίνει με τους νόμους 2225/1994 και 2331/1995).

Άρθρο 7

23. Με τη διάταξη του άρθρου 7 ρυθμίζεται ο τρόπος περάτωσης της κύριας ανάκρισης για τα κακουργήματα του άρθρου 187 Π.Κ. και των συναφών με αυτά πράξεων. Έτσι, αρμόδιο για την περάτωση και την παραπομπή ή τη μη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο είναι το Συμβούλιο Εφετών, που αποφαινεται αμετάκλητα. Πρόκειται για τη ρύθμιση που ισχύει σήμερα για τα κακουργήματα του ν. 1608/1950, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 5 του ν. 1738/1987. Με τον τρόπο αυτόν και επιταχύνεται η διαδικασία, με την αποφυγή της έκδοσης τριών βουλευμάτων, αλλά και ανατίθεται η κρίση και η ευθύνη για την παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου στο ακροατήριο σε ένα έμπειρον δικαστικό σχηματισμό, όπως είναι το Συμβούλιο Εφετών.

Άρθρο 8

24. Στο άρθρο 8 αντιμετωπίζεται το ζήτημα της «ποινικής» ευθύνης νομικών προσώπων που εμπλέκονται σε επιχειρήσεις οργανωμένου εγκλήματος. Συνήθως θα πρόκειται για οικονομικό οργανωμένο έγκλημα, όπως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος κ.λπ.. Όπως είναι γνωστό, ποινική ευθύνη έχουν, κατά το δίκαιό μας, μόνο φυσικά πρόσωπα και έτσι τα νομικά πρόσωπα θα διέφευγαν από οποιεσδήποτε σοβαρές κυρώσεις, πέρα από τις προβλεπόμενες για άλλους λόγους στην εμπορική ιδίως νομοθεσία, πράγμα που η έννομη τάξη μας δεν μπορεί να επιδοκιμάζει, ιδίως μάλιστα όταν το νομικό πρόσωπο είναι ο τελικός αποδέκτης του περιουσιακού οφέλους που προκύπτει από επιχειρήσεις του οργανωμένου εγκλήματος. Η δογματική και κάπως εννοιοκρατική αυτή αντίληψη για μη ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων (λογικά, μόνο η στερητική της ελευθερίας ποινή δεν νοείται επί νομικών προσώπων) είναι, βεβαίως, ισχύον δίκαιο. Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν επιδιώκει να διαταράξει το παραπάνω δόγμα του ποινικού δικαίου και γι' αυτό δεν χαρακτηρίζει τις προβλεπόμενες κυρώσεις σε βάρος των νομικών προσώπων ως ποινικές. Οι κυρώσεις αυτές προβλέπονται ως έννομες συνέπειες της περιγραφόμενης παράνομης συμπεριφοράς των νομικών προσώπων και εφόσον αυτά έχουν πορισθεί άμεσο περιουσιακό όφελος από τα κακουργήματα των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 187 Π.Κ.. Δεν υπάρχει πάντως αμφιβολία ότι λόγος των κυρώσεων είναι η έντονη κοινωνική απαξία της συμπεριφοράς των νομικών προσώπων που τις υφίστανται. Προϋπόθεση προηγούμενης ποινικής καταδίκης φυσικού προσώπου (π.χ. στελέχους του νομικού προσώπου) για τις προβλεπόμενες αξιόποινες πράξεις δεν τίθεται. Η τυχόν αμφισβήτηση της συνδρομής των προϋποθέσεων της επιβληθείσας κύρωσης, όταν δεν υπάρχει δεδουλευμένο ποινικού δικαστηρίου, θα ελέγχεται προφανώς από τα διοικητικά δικαστήρια.

25. Για τις επιχειρήσεις που δεν ανήκουν σε νομικό αλλά σε φυσικό πρόσωπο είναι δυνατή η ποινική καταδίκη του φυσικού προσώπου και επομένως η επιβολή παρεπόμενης ποινής (π.χ. του άρθρου 67 Π.Κ.) που πλήττει την επιχείρησή του. Εν τούτοις, για λόγους ίσης μεταχείρισης ως προς τις προϋποθέσεις και τα λαμβανόμενα μέ-

τρα, προβλέπεται η επέκταση της ρύθμισης του άρθρου 8 και σε επιχειρήσεις, δηλαδή και σε αυτές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.

26. Σημαντική, τέλος, είναι η διάκριση ανάμεσα στη γνώση και στην άγνοια από αμέλεια της προέλευσης του παράνομου οφέλους που πορίσθηκε το νομικό πρόσωπο ή η επιχείρηση από τις κακουργηματικές πράξεις του άρθρου 187 Π.Κ. και η αντίστοιχη διαφοροποίηση της βαρύτητας των κυρώσεων που επαπειλούνται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8. Ειδικά με την παράγραφο 2 θεσπίζεται ουσιαστικά ένα καθήκον επιμέλειας, το οποίο βαρύνει τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση του νομικού προσώπου ή εκείνα που διαχειρίζονται υποθέσεις του και αφορά τον έλεγχο της πηγής των εσόδων και άλλων ωφελημάτων. Τα εν λόγω πρόσωπα είναι με άλλα λόγια υποχρεωμένα να λαμβάνουν τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, ώστε να αποκλείεται ο παράνομος πλουτισμός του νομικού προσώπου από κακουργηματικές πράξεις του άρθρου 187 Π.Κ.. Διαφορετικά, το νομικό πρόσωπο ή η επιχείρηση θα υφίσταται τις (ηπιότερες εδώ) κυρώσεις της παραγράφου 2.

Άρθρο 9

27. Η προστασία των μαρτύρων που εξετάζονται κατά την ποινική διαδικασία για εγκλήματα που τελούνται από εγκληματικές οργανώσεις προβλέπεται στη νομοθεσία των περισσότερων χωρών της Ευρώπης. Στην ελληνική νομοθεσία υφίσταται κενό, η ανάγκη πλήρωσης του οποίου έχει κατ' επανάληψη επισημανθεί (βλ. Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, ό.π., αρ. 13) και υπογραμμίζεται περαιτέρω από το γεγονός ότι κατά το παρελθόν εγκληματικές οργανώσεις έχουν στραφεί εναντίον μαρτύρων με πράξεις εκφοβισμού ή εκδίκησης. Το κενό αυτό καλύπτεται με τις διατάξεις του άρθρου 9 του σχεδίου.

Τα προβλεπόμενα μέτρα προστασίας για τους μάρτυρες κλιμακώνονται ανάλογα με την εκτίμηση του κινδύνου που αντιμετωπίζουν, αρχίζοντας από την κατ' εξαίρεση μετάθεση ή μετάταξη ή απόσπαση των δημοσίων υπαλλήλων, τη φύλαξη τους από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, τη μη αναγραφή των στοιχείων που προσδιορίζουν την ταυτότητά τους και φθάνουν μέχρι την εξέταση με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων μετάδοσής της και τη μεταβολή των στοιχείων ταυτότητάς τους. Τέτοια ακριβώς μέτρα προστασίας των μαρτύρων προβλέπει και η Σύμβαση του Ο.Η.Ε. που υπογράφηκε πρόσφατα στο Παλέρμο.

28. Η λήψη μέτρων προστασίας μαρτύρων διέπεται από τις αρχές της εκούσιας συμμετοχής, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. Η προβλεπόμενη υποχρέωση αποκάλυψης του πραγματικού ονόματος του μάρτυρα, αν το ζητήσει διάδικος ή ο εισαγγελέας, είναι επαρκής εγγύηση για την προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου. Αλλωστε, ως πρόσθετη εγγύηση ορίζεται ότι αν δεν αποκαλυφθούν τα στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα, μόνη η κατάθεσή του δεν είναι αρκετή για να θεμελιώσει καταδίκη του κατηγορουμένου. Για να μην καθίσταται πάντως ανενεργός ο θεσμός της προστασίας μαρτύρων στην επ' ακροατηρίου διαδικασία παρέχεται στο δικαστήριο η δυνατότητα να διατάξει όσα ορίζονται στο άρθρο 354 Κ.Π.Δ..

Άρθρο 10

29. Προβλέπονται, τέλος, για πρώτη φορά, στο άρθρο 10 του σχεδίου, μέτρα προστασίας των δικαστικών λειτουργιών που ερευνούν ή εκδικάζουν υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και μέτρα εξασφάλισης της ζωής και σωματικής ακεραιότητας των κρατουμένων που επιθυμούν να αποκαλύψουν τη δραστηριότητα εγκληματικών οργανώσεων.

Άρθρο 11

30. Είναι γνωστό ότι ειδικά το πρόβλημα των ναρκωτικών απασχολεί όλο και περισσότερο τις σύγχρονες κοινωνίες, οι οποίες λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την καταπολέμησή του. Οι κίνδυνοι που προέρχονται από τη διείσδυση της μαστιγας των ναρκωτικών στην κοινωνική ζωή της χώρας μας είναι πλέον ορατή με συνέπεια να προβάλει ως επιτακτική η αναγκαιότητα για τη χάραξη μιας πλέον ορθολογικής πολιτικής προς αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Στο πλαίσιο της παραπάνω πολιτικής κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση του μηχανισμού δίωξης των ναρκωτικών με την ανάθεση της εποπτείας και καθοδήγησης του προανακριτικού έργου της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης σε εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα εφετών, ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.

Άρθρο 12

31. Με το τελευταίο άρθρο 11 του σχεδίου ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Απριλίου 2001

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Β. Παπανδρέου

Γ. Παπαντωνίου

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Μιχ. Σταθόπουλος

Μιχ. Χρυσόχοϊδης

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 του ν. 2331/1995

Για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια:

α. «Εγκληματική δραστηριότητα», τα εγκλήματα που προβλέπονται από τις εξής διατάξεις, όπως ισχύουν:

αα) Τα εγκλήματα που προβλέπονται από το νόμο για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών.

αβ) Τα εγκλήματα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του ν. 2168/1993 «όπλα, πυρομαχικά κ.λπ.».

αγ) Της ληστείας (άρθρο 380 Ποινικού Κώδικα).

αδ) Της εκβίασης (άρθρο 385 παρ. 1, περιπτ. α'-β' Ποινικού Κώδικα).

αε) Της αρπαγής (άρθρο 322 Ποινικού Κώδικα).

αστ) Της κλοπής ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 372 παράγραφος 1 εδάφιο β' Ποινικού Κώδικα) και των διακεκριμένων περιπτώσεων κλοπής του άρθρου 374 περίπτωση α'-στ' του Ποινικού Κώδικα.

αζ) Της υπεξαίρεσης, αν το αντικείμενο της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 375 παράγραφος 1β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν η πράξη ενέχει κατάχρηση ιδιαίτερης εμπιστοσύνης ή συντρέχουν οι λοιπές περιστάσεις του άρθρου 375 παράγραφος 2 του Ποινικού Κώδικα.

αη) Της απάτης, αν η ζημία που προξενήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη (άρθρο 386 παράγραφος 1 εδάφιο β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν ο υπαίτιος διαπράτει απάτες κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή αν οι περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε η πράξη μαρτυρούν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος (άρθρο 386 παράγραφος 3 του Ποινικού Κώδικα).

αθ) της παράνομης εμπορίας αρχαιοτήτων.

αι) της κλοπής φορτίου πλοίου, αν το αντικείμενό της είναι ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας (άρθρο 217 παράγραφος 1 εδάφιο β' Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου).

αια) Τα προβλεπόμενα υπό τα στοιχεία γ' και δ' εδάφιο δεύτερο της παραγράφου 2 και από την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν. 1383/1983 «αφαιρέσεις και μεταμοσχεύσεις ανθρώπινων ιστών και οργάνων».

αιβ) Της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 1608/1950 «περί αυξήσεων των ποινών των προβλεπομένων δια τους καταχραστάς του δημοσίου», όπως ισχύει.

αιγ) Της λαθρεμπορίας, όταν εμπίπτουν στις περιπτώσεις του άρθρου 102 παράγραφος 1 Β του Τελωνειακού Κώδικα (ν. 1165/1918, όπως ισχύει).

αιδ) Τα προβλεπόμενα από το ν.δ. 181/1974 «περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών».

αιε) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 349 του Ποινικού Κώδικα.

αιστ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του β.δ/τος 29/1971 «περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον των ισχυουσών διατάξεων περί τυχηρών και μη παιγνίων».

«αιζ. Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα».

*** Το εδάφιο αιτ' προστέθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 2 του ν. 2479/1997 ΦΕΚ 67Α/6.5.1997.

«αιζ) της τοκογλυφίας αν αυτή ασκείται κατά επάγγελμα ή κατά συνήθεια (άρθρο 404, παρ. 3, Ποινικού Κώδικα),

αιη) της λαθρομεταναστεύσεως (άρθρο 19 του ν. 1941/1991),

αιθ) της λαθρεμπορίας πυρηνικών υλικών κ.λπ. ραδιενεργών ουσιών, πέραν της περιπτώσεως του ανωτέρω εδαφίου αιγ)».

*** Οι περιπτώσεις αιτ, αιη, αιθ προστέθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2515/1997 ΦΕΚ 154 Α'.

«ακβ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων τρίτο, τέταρτο και έκτο του νόμου, με τον οποίο κυρώνεται η Σύμβαση σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτή Πρωτοκόλλων».

*** Η περίπτωση ακβ' προστέθηκε με το άρθρο ένατο του ν. 2803/2000 ΦΕΚ 46 Α' /3.3.2000.

(Άρθρο 1 παρ. 2 του σχεδίου νόμου)

Άρθρο 187
Σύσταση και συμμορία

1. Όποιος συμφωνεί με άλλον να διαπράξουν ορισμένο κακούργημα ή ενώνεται με άλλον για τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων που δεν καθορίστηκαν ακόμη ειδικά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Όποιος συμφωνεί ή ενώνεται με άλλον για να διαπράξουν ένα ή περισσότερα πλημμελήματα για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται με φυλάκιση.

3. Ο υπαίτιος απαλλάσσεται από την ποινή των προηγούμενων παραγράφων αν με αναγγελία στην αρχή καταστήσει δυνατή την πρόληψη της διάπραξης των κακουργημάτων ή πλημμελημάτων.

(Άρθρο 1 παρ. 1 του σχεδίου νόμου)

Άρθρο 272
Παραβάσεις σχετικές με τις εκρηκτικές ύλες

1. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται ή κατέχει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες με σκοπό να τις χρησιμοποιήσει για να προξενήσει κοινό κίνδυνο σε ξένα πράγματα ή κίνδυνο για άνθρωπο ή να τρομοκρατήσει τους πολίτες ή να τις παραχωρήσει σε άλλον για τέτοια χρήση, τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 100.000 μεταλλικών δραχμών.

2. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται, παραδίδει, παραλαμβάνει, φυλάσσει, αποκρύπτει ή μεταφέρει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες, για τις οποίες γνωρίζει ή οφείλει να συμπεράνει ότι προορίζονται για την εγκληματική χρήση της παρ. 1, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή τουλάχιστον 100.000 μεταλλικών δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, ενώ γνωρίζει ή οφείλει να συμπεράνει ότι κάποιος άλλος έχει σκοπό να κάνει εγκληματική χρήση εκρηκτικών υλών ή εκρηκτικών βομβών της παρ. 1, τον καθοδηγεί με οποιονδήποτε τρόπο για την κατασκευή, χρήση, προμήθεια, παράδοση, μεταφορά ή φύλαξή τους.

3. Μένει ατιμώρητη οποιαδήποτε από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων αν η πρόληψη της τέλεσής της οφείλεται στην αναγγελία που έκανε στην αρχή κάποιος οικείος των συμμετόχων.

4. Αν δύο ή περισσότεροι συναποφασίσουν να τελέσουν κάποια από τις πράξεις του άρθρου αυτού και του άρθρου 270 ή συνυποχρεωθούν μεταξύ τους για μία τέτοια πράξη, τιμωρούνται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον 100.000 μεταλλικών δραχμών.

Άρθρο 3 παρ. 1
παρ. 5 του άρθρου 111 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

5. Τα κακούργηματα της πειρατείας και τα κακούργηματα κατά της ασφάλειας της σιδηροδρομικής ή υδάτινης συγκοινωνίας ή της αεροπλοΐας, που προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους, καθώς και τα συναφή με αυτά πλημμελήματα και κακούργηματα, έστω και αν τα τελευταία τιμωρούνται βαρύτερα

από τα ως άνω κύρια κακούργηματα.

Άρθρο 4 του σχεδίου νόμου
Καταργούμενη διάταξη

Ποινικός Κώδικας

Άρθρο 272Α

Στις παραβάσεις των διατάξεων των άρθρων 270 και 272 η καταδικαστική απόφαση διατάσσει να δημευθούν: α) τα αντικείμενα και τα μεταφορικά μέσα που χρησίμευσαν ή προορίζονταν ή ήταν πρόσφορα για την τέλεση μιας τέτοιας πράξης β) το ακίνητο μαζί με τα συστατικά ή τα παραρτήματά του, όπου φυλάσσονταν ή κρύβονταν εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες ή εργαλεία ή μηχανήματα προορισμένα για την κατασκευή τους, αν ο κύριος ή ο συγκύριος γνώριζε ή όφειλε να συμπεράνει ότι στο ακίνητο μεταφέρονταν, κατασκευάζονταν, κρύβονταν ή φυλάσσονταν τέτοια αντικείμενα.

Άρθρο 3 παρ. 2 του σχεδίου νόμου

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων

Άρθρο 1

1. Το άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 187
Εγκληματική οργάνωση

1. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα (οργάνωση) και επιδιώκει τη διάπραξη, σε βαθμό κακουργήματος, περισσότερων εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 207, 208, 216, 218, 264, 265, 268, 270, 272, 273, 275, 277, 279, 282, 283, 284, 290, 291, 295, 299, 306, 310, 311, 322, 323, 324, 327, 336, 338, 339, 340, 374, 375, 380, 385, 386, 386Α, 404, όπως επίσης εγκλημάτων που προβλέπονται στη νομοθεσία περί ναρκωτικών, όπλων, εκρηκτικών υλών και προστασίας από υλικά που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες.

2. Όποιος με απειλή ή χρήση βίας κατά δικαστικών λειτουργών, ανακριτικών ή δικαστικών υπαλλήλων, μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διερμηνέων ή με δωροδοκία των ιδίων προσώπων επιχειρεί να ματαιώσει την αποκάλυψη ή δίωξη και τιμωρία των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

3. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ενώνεται με άλλον για να διαπράξει ορισμένο κακούργημα ή περισσότερα κακούργηματα που δεν καθορίστηκαν ακόμη ειδικά (συμμορία), τιμωρείται με φυλάκιση

τουλάχιστον έξι μηνών. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών τιμωρείται ο υπαίτιος, αν η κατά το προηγούμενο εδάφιο ένωση έγινε για τη διάπραξη ορισμένου πλημμελήματος που τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους ή περισσότερων πλημμελημάτων της ίδιας βαρύτητας που δεν καθορίστηκαν ακόμη ειδικά.

4. Η κατασκευή, προμήθεια ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες προς εξυπηρέτηση των σκοπών της οργάνωσης της παραγράφου 1 ή της συμμορίας της παραγράφου 3, καθώς και η επιδίωξη οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους των μελών τους συνιστούν επιβαρυντική περίπτωση. Η μη τέλεση οποιουδήποτε από τα επιδιωκόμενα εγκλήματα των παραγράφων 1 και 3 συνιστά ελαφρυντική περίπτωση. Η απλή συνέργεια στα εγκλήματα της συγκρότησης ή συμμετοχής κατά την παράγραφο 1 ή της συμμορίας κατά την παράγραφο 3 δεν τιμωρείται.»

2. Στο στοιχείο α' του άρθρου 1 του ν. 2331/1995, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 16 του άρθρου 2 του ν. 2479/1997, με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν. 2515/1997, με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου έκτου του ν. 2656/1998 και με το άρθρο ένατο του ν. 2803/2000, προστίθεται εδάφιο ακγ' που έχει ως εξής:

«ακγ') Τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα».

Άρθρο 2

Μετά το άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 187Α που έχει ως εξής:

«Άρθρο 187Α Μέτρα επιείκειας

1. Αν κάποιος από τους υπαίτιους των πράξεων της συγκρότησης ή συμμετοχής σε οργάνωση ή της συμμορίας κατά τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 187 καταστήσει δυνατή με αναγγελία στην αρχή την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα ή με τον ίδιο τρόπο συμβάλει ουσιωδώς στην εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή συμμορίας, απαλλάσσεται από την ποινή για τις πράξεις αυτές. Αν δεν έχει ακόμη ασκηθεί ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών με αιτιολογημένη διάταξη του απέχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης και υποβάλλει τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, που έχει τα δικαιώματα του άρθρου 43 παράγραφος 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Αν στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου έχει τελεσθεί κάποιο από τα επιδιωκόμενα εγκλήματα των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 187, το δικαστήριο επιβάλλει στον υπαίτιο ποινή ελαττωμένη κατά το άρθρο 83.

3. Για όποιον καταγγέλλει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν από εγκληματική οργάνωση του άρθρου 187, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, αν η καταγγελία πιθανολογείται βάσιμη, μπορεί, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλλθηκαν. Αν η καταγγελία αποδειχθεί βάσιμη, η αποχή από

την ποινική δίωξη γίνεται οριστική.

4. Η απέλαση αλλοδαπών που βρίσκονται παράνομα στη χώρα και καταγγέλλουν αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν από εγκληματική οργάνωση του άρθρου 187, μπορεί, με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλλθηκαν. Όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασης χορηγείται στους αλλοδαπούς άδεια παραμονής κατά παρέκκλιση από την ισχύουσα νομοθεσία περί αλλοδαπών.»

Άρθρο 3

1. Το άρθρο 272 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 272

Παραβάσεις σχετικές με τις εκρηκτικές ύλες

1. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται ή κατέχει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες με σκοπό να τις χρησιμοποιήσει για να προξενήσει κοινό κίνδυνο σε ξένα πράγματα ή κίνδυνο για άνθρωπο ή να τις παραχωρήσει σε άλλον για τέτοια χρήση, τιμωρείται με κάθειρξη.

2. Όποιος κατασκευάζει, προμηθεύεται, παραδίδει, παραλαμβάνει, φυλάσσει, αποκρύπτει ή μεταφέρει εκρηκτικές ύλες ή εκρηκτικές βόμβες, για τις οποίες γνωρίζει ότι προορίζονται για την εγκληματική χρήση της παραγράφου 1, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος, ενώ γνωρίζει ότι κάποιος άλλος έχει σκοπό να κάνει εγκληματική χρήση εκρηκτικών υλών ή εκρηκτικών βομβών της παραγράφου 1, τον καθοδηγεί με οποιονδήποτε τρόπο για την κατασκευή, χρήση, προμήθεια, παράδοση, μεταφορά ή φύλαξη τους.»

2. Το άρθρο 272Α του Ποινικού Κώδικα, που προστέθηκε με το άρθρο 2 του ν.δ. 364/1969, καταργείται.

Άρθρο 4

Η παράγραφος 5 του άρθρου 111 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 12 του ν. 1897/1990, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Τα κακούργηματα της πειρατείας, τα κακούργηματα κατά της ασφάλειας της σιδηροδρομικής ή υδάτινης συγκοινωνίας ή της αεροπορίας που προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους, τα κακούργηματα που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και τα συναφή με αυτά πλημμελήματα και κακούργηματα, έστω και αν τα τελευταία τιμωρούνται βαρύτερα από τα ως άνω κύρια κακούργηματα.»

Άρθρο 5

Μετά το άρθρο 200 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 200Α ως εξής:

«Άρθρο 200 Α Ανάλυση Δ.Ν.Α.

1. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο

έχει διαπράξει κακούργημα με χρήση βίας ή έγκλημα που στρέφεται κατά της γενετήσιας ελευθερίας, το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μπορεί να διατάξει ανάλυση του δεοξυριβονουκλεϊκού οξέος (Deoxyribonucleic Acid –D.N.A.) προς το σκοπό της διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη του εγκλήματος αυτού. Η ανάλυση περιορίζεται αποκλειστικά στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για τη διαπίστωση αυτή και διεξάγεται σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο. Την ανάλυση του D.N.A. του κατηγορουμένου δικαιούται να ζητήσει ο ίδιος για να αποδείξει την αθωότητά του.

2. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο ανάλυση αποβεί θετική, το πόρισμά της κοινοποιείται στο πρόσωπο από το οποίο προέρχεται το γενετικό υλικό, που έχει δικαίωμα να ζητήσει επανάληψη της ανάλυσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208. Αν η ανάλυση αποβεί αρνητική, το γενετικό υλικό και τα σχετικά δεδομένα καταστρέφονται αμέσως. Η καταστροφή διατάσσεται με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου που διέταξε την ανάλυση.

3. Όταν η ποινική δίκη περατωθεί αμετάκλητα, το συμβούλιο εφετών με βούλευμά του διατάσσει την καταστροφή του γενετικού υλικού που λήφθηκε κατά την παράγραφο 1 και των σχετικών δεδομένων, εκτός αν ο κατηγορούμενος έχει καταδικασθεί και το συμβούλιο κρίνει με ειδική αιτιολογία ότι η διατήρηση του γενετικού υλικού και των δεδομένων είναι αναγκαία για τη διαλεύκανση και άλλων αξιόποινων πράξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

4. Αν διατάχθηκε κατά τις προηγούμενες παραγράφους η καταστροφή του γενετικού υλικού, αυτή γίνεται με επιμέλεια του εισαγγελέα αμέσως μετά την κοινοποίηση του βουλεύματος σε αυτόν και πάντως μέσα στις επόμενες δέκα εργάσιμες ημέρες. Στην καταστροφή καλείται να παραστεί με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο το πρόσωπο από το οποίο λήφθηκε το γενετικό υλικό».

Άρθρο 6

Μετά το άρθρο 253 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 253Α που έχει ως εξής:

«Άρθρο 253Α

Ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων

1. Ειδικά για τις αξιόποινες πράξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα η έρευνα μπορεί να συμπεριλάβει και τη διενέργεια:

α) ανακριτικής διείσδυσης, όπως αυτή προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 25Β του ν. 1729/1987 «Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις» όπως ισχύει, και στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του ν. 2713/1999 «Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις», εφόσον η ανακριτική διείσδυση περιορίζεται στις πράξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη διακρίβωση εγκλημάτων, την τέλεση των οποίων τα μέλη της ένωσης είχαν προαποφασίσει,

β) ελεγχόμενων μεταφορών, όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 38 του ν. 2145/1993 «Ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεων ποινών επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων», όπως ισχύει,

γ) άρσης του απορρήτου, όπως αυτή προβλέπεται στα

άρθρα 4 και 5 του ν. 2225/1994 «Για την προστασία της ελευθερίας της ανταπόκρισης και επικοινωνίας και άλλες διατάξεις»,

δ) καταγραφής συμπεριφοράς ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα, όπως αυτή προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 6 του ν. 2713/1999 «Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις»,

ε) συσχέτισης ή συνδυασμού δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπό τους ουσιαστικούς όρους και προϋποθέσεις του ν. 2472/1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και

στ) ελέγχου της κίνησης λογαριασμών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως αυτός προβλέπεται στο άρθρο 5 του ν. 2331/1995 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κ.λπ.».

2. Οι ανακριτικές πράξεις της προηγούμενης παραγράφου διεξάγονται μόνο:

α) αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει τελεσθεί αξιόποινη πράξη των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα και

β) αν η εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης είναι διαφορετικά αδύνατη ή ουσιαστικά δυσχερής.

3. Για την έρευνα αυτή, καθώς και για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού αποφαινεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μετά από πρόταση του εισαγγελέα. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις την έρευνα μπορεί να διατάξει ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής είναι υποχρεωμένοι να εισαγάγουν το ζήτημα στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μέσα σε προθεσμία τριών ημερών. Διαφορετικά η ισχύς της σχετικής διάταξης παύει αυτοδικαίως με τη λήξη της τριήμερης προθεσμίας.

4. Κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 ερευνών μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τους λόγους που όρισε το δικαστικό συμβούλιο. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται τα στοιχεία αυτά ή οι αποκτηθείσες γνώσεις να χρησιμοποιηθούν για τη βεβαίωση εγκλήματος, τη σύλληψη δράστη και την εξάρθρωση άλλης εγκληματικής οργάνωσης, εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και κατά τη διενέργεια των αντίστοιχων ερευνών που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους των οποίων οι ρυθμίσεις εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος.»

Άρθρο 7

Περάτωση ανάκρισης

Η περάτωση της κύριας ανάκρισης για τα κακούργηματα του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα κηρύσσεται από το συμβούλιο εφετών. Για το σκοπό αυτόν η δικογραφία διαβιβάζεται αμέσως μετά την τελευταία ανακριτική πράξη από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι η ανάκριση δεν χρειάζεται συμπλήρωση, την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο εφετών, που αποφαινεται αμετάκλητα ακόμη και για τα συναφή εγκλήματα, ανεξάρτητα από

τη βαρύτητά τους, έστω και αν για κάποιο από αυτά προβλέπεται διαφορετικός τρόπος περάτωσης της ανάκρισης.

Άρθρο 8

Ευθύνη νομικών προσώπων και επιχειρήσεων

1. Αν κάποια από τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 2331/1995 προσπορίσει άμεσο περιουσιακό όφελος σε νομικό πρόσωπο ή επιχείρηση και εφόσον ένα ή περισσότερα από τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκησή τους ή διαχειρίζονται υποθέσεις τους γνώριζε ότι το όφελος προέρχεται από τέτοια πράξη, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο ή την επιχείρηση οι ακόλουθες κυρώσεις, σωρευτικά ή διαζευκτικά, με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν. 2331/1995:

α) Διοικητικό πρόστιμο ίσο με το τριπλάσιο έως το δεκαπλάσιο του οφέλους.

β) Οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη αφαίρεση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης ή, αν τέτοια άδεια δεν προβλέπεται από το νόμο, απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας.

γ) Οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός της από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.

Σε περίπτωση που το ακριβές ύψος του οφέλους για οποιονδήποτε λόγο δεν μπορεί να υπολογισθεί, επιβάλλεται πρόστιμο από δέκα εκατομμύρια (10.000.000) έως ένα δισεκατομμύριο (1.000.000.000) δραχμές. Τα ποσά αυτά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

2. Εφόσον τα κατά την προηγούμενη παράγραφο πρόσωπα αγνοούσαν από αμέλεια την προέλευση του οφέλους, επιβάλλονται υπό τις αυτές κατά τα λοιπά προϋποθέσεις, σωρευτικά ή διαζευκτικά, διοικητικό πρόστιμο ίσο έως διπλάσιο του οφέλους ή προσωρινός αποκλεισμός έως έξι μήνες από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.

Άρθρο 9

Προστασία μαρτύρων

1. Κατά την ποινική διαδικασία για κακουρήματα που αναφέρονται στο άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των ουσιαδών μαρτύρων που εξετάζονται.

2. Μέτρα προστασίας είναι η φύλαξη με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, η κατάθεση με χρήση ηλεκτρονικών μέσων μετάδοσής της, η μη αναγραφή στην έκθεση εξέτασης του ονόματος, του τόπου γέννησης, κατοικίας και εργασίας, του επαγγέλματος και της ηλικίας, που διατάσσονται με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η μεταβολή των στοιχείων ταυτότητας, καθώς και η κατ' εξαίρεση μετάθεση ή μετάταξη ή απόσπαση για αόριστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα ανάκλησής της, των δημοσίων υπαλλήλων, που αποφασίζονται από τους αρμόδιους Υπουργούς. Τα μέτρα προστασίας λαμβάνονται

με τη σύμφωνη γνώμη του μάρτυρα, δεν περιορίζουν την ατομική ελευθερία του πέρα από το αναγκαίο για την ασφάλειά του μέτρο και διακόπτονται αν ο μάρτυρας το ζητήσει εγγράφως ή δεν συνεργάζεται για την επιτυχία τους.

3. Κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο μάρτυρας του οποίου δεν αποκαλύφθηκαν τα στοιχεία ταυτότητας, καλείται με το όνομα που αναφέρεται στην έκθεση εξέτασής του, εκτός αν ζητηθεί από τον εισαγγελέα ή από ένα διάδικο η αποκάλυψη του πραγματικού ονόματος, οπότε το δικαστήριο διατάσσει την αποκάλυψη. Την αποκάλυψη μπορεί να διατάξει το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως. Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να διατάξει όσα ορίζονται στο άρθρο 354 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν δεν αποκαλύφθηκαν τα στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα, μόνη η κατάθεσή του δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

Άρθρο 10

Προστασία άλλων προσώπων

1. Με διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα εφετών μέτρα φύλαξης διατάσσονται για τον εισαγγελέα, τον ανακριτή και τους δικαστές της υπόθεσης, όταν πρόκειται για κακουρήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του παρόντος. Κατά την εκδίκαση των κακουρήμάτων αυτών η ψήφος των δικαστών είναι μυστική.

2. Με διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών μέτρα προστασίας για την αποτροπή κινδύνου εκδίκησης λαμβάνονται για τους κρατούμενους που προβαίνουν σε σημαντικές ως προς τη δράση εγκληματικής οργάνωσης αποκλύψεις. Τέτοια μέτρα είναι ιδίως η κράτησή τους χωριστά από άλλους κρατούμενους, η μεταφορά τους με χωριστό όχημα και ασφαλή συνοδεία και η φύλαξή τους κατά τη διάρκεια των αδειών τους.

Άρθρο 11

Προανακριτικό έργο σε υποθέσεις ναρκωτικών

1. Η προανάκριση και η προκαταρκτική εξέταση που ενεργείται από τις Υπηρεσίες Δίωξης Ναρκωτικών της Διεύθυνσης Ασφάλειας των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης τελεί, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 33, 34 και 35 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, η οποία ασκείται από έναν εκ των υφισταμένων του εισαγγελέων ή αντεισαγγελέων εφετών, που ορίζεται από αυτόν.

2. Ο ανωτέρω εισαγγελικός λειτουργός ενημερώνεται για όλες τις πληροφορίες και καταγγελίες που περιέρχονται στις υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου και αφορούν τη διάπραξη εγκλημάτων, τα οποία προβλέπονται στη νομοθεσία περί ναρκωτικών, δυνάμενος πέρα από τα προαναφερόμενα καθήκοντά του να παραγγέλλει ή να ενεργεί ο ίδιος, κατά την κρίση του, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση για τα παραπάνω εγκλήματα. Στις περιπτώσεις αυτές η σχηματιζόμενη δικογραφία διαβιβάζεται μετά την περάτωσή της στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη εισαγγελέα.

Άρθρο 12

103/8/2001

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Απριλίου 2001

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Β. Παπανδρέου

Γ. Παπαντωνίου

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Μ. Σταθόπουλος

Μ Χρυσοχοϊδης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων»

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται επί του Κρατικού Προϋπολογισμού τα κατωτέρω οικονομικά αποτελέσματα:

1. Δαπάνη μικρού ύψους από τη διενέργεια σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο αναλύσεων του Δ.Ν.Α. για τη διερεύνηση κακουργημάτων, που στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας. (άρθρο 5)

Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπισθεί από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των Υπουργείων Δικαιοσύνης ή Δημόσιας Τάξης, κατά περίπτωση.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από τυχόν μεταθέσεις ή μετατάξεις δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίες διενεργούνται στα πλαίσια της προστασίας, που παρέχεται κατά την ποινική διαδικασία για κακουργήματα του άρθρου 187 του Π.Κ.. (άρθρο 9)

Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπισθεί από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των οικείων Υπουργείων.

3. Ενδεχόμενη απώλεια εσόδων από την κατάργηση των χρηματικών ποινών που επιβάλλονται σήμερα στους παραβάτες των περί εκρηκτικών υλών διατάξεων. (άρθρο 3 παρ. 1)

Η ανωτέρω απώλεια εσόδων αναπληρώνεται από την αναμενόμενη αύξηση των εσόδων, που θα προκύψει κατά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφοι 1 και 2 και του άρθρου 8 του νομοσχεδίου.

Αθήνα, 7 Μαΐου 2001

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Γ. Παπαντωνίου

Μ. Σταθόπουλος

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων»

Με τις διατάξεις του υπόψη νομοσχεδίου τροποποιούνται διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

Ειδικότερα μεταξύ άλλων προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. α. Τροποποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα (Π.Κ.) και ορίζονται τα εξής:

i) Καθορίζονται οι ποινές (κάθειρξη έως δέκα ετών και φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών), που επιβάλλονται στους υπαιτίους πράξεων, οι οποίες δεν συνιστούν απλή συνέργεια για τη: i) συγκρότηση ή ένταξη σε εγκληματική οργάνωση (δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα, αποτελούμενη από τρία ή περισσότερα άτομα) και ii) επιδίωξη της διάπραξης συγκεκριμένων εγκλημάτων, που τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος ή πλημμελήματος, αντίστοιχα.

ii) Προβλέπεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους για την τιμωρία πράξεων (απειλή, χρήση βίας, δωροδοκία) που ματαιώνουν την αποκάλυψη ή δίωξη και τιμωρία των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου εγκλημάτων.

iii) Αποποινικοποιείται το έγκλημα της «σύστασης» και αυξάνεται σε τρεις μήνες η ποινή φυλάκισης που επιβάλλεται στους υπαιτίους, για το έγκλημα της συμμορίας, το οποίο αποσκοπεί στη διάπραξη ενός εκ των οριζόμενων πλημμελημάτων.

β. Επεκτείνεται και στο οργανωμένο έγκλημα (παράγραφοι 1 και 2 του ανωτέρω άρθρου του Π.Κ.) η εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου του ν.2331/1995, που αναφέρονται στην πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. (άρθρο 1)

2. Συμπληρώνονται οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα με την προσθήκη άρθρου 187Α', που ορίζει τα εξής:

α. Απαλλάσσεται από την επιβολή ποινής όποιος από τους υπαίτιους των πράξεων συγκρότησης ή συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, καταστήσει δυνατή, με αναγγελία στην αρμόδια αρχή, την πρόληψη της διάπραξης ενός από τα σχεδιαζόμενα εγκλήματα ή συμβάλλει ουσιαδώς στην εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή συμμορίας. Αν όμως έχει τελεστεί κάποια από τις επιδιωκόμενες εγκληματικές πράξεις, επιβάλλεται στον υπαίτιο μειωμένη ποινή.

Τέλος στην περίπτωση που δεν έχει ασκηθεί ακόμα ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών απέχει από την άσκηση της δίωξης.

β. Παρέχεται η δυνατότητα στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων, για όποιους καταγγέλ-

λουν αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν από εγκληματική οργάνωση του άρθρου 187 του Π.Κ. Η αποχή από την ποινική δίωξη γίνεται οριστική εάν η καταγγελία αποδειχθεί βάσιμη.

Μπορεί επίσης να αναστέλλεται η απέλαση αλλοδαπών, που βρίσκονται παράνομα στη χώρα, και καταγγέλλουν τις ανωτέρω πράξεις. Στους αλλοδαπούς αυτούς χορηγείται άδεια παραμονής για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναστολή της απέλασης, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών περί αλλοδαπών διατάξεων. (άρθρο 2)

3. α. Τροποποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 272 του Π.Κ., κατά το μέρος που αυτές αναφέρονται στις ποινές οι οποίες επιβάλλονται στους παραβάτες των περί εκρηκτικών υλών διατάξεων. Ειδικότερα καταργούνται οι προβλεπόμενες σήμερα χρηματικές ποινές, ενώ μειώνονται οι επιβαλλόμενες ποινές κάθειρξης.

β. Καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 272Α' του Π.Κ., με τις οποίες επιβάλλεται η δήμευση: α) των αντικειμένων και μεταφορικών μέσων που χρησίμευσαν ή προορίζονταν για την τέλεση αξιόποινων πράξεων των άρθρων 270 και 272 του Π.Κ., περί εκρήξεων και παραβάσεων σχετικών με τις εκρηκτικές ύλες και β) των ακινήτων, όπου φυλάσσονται εκρηκτικές ύλες κ.λπ.. (άρθρο 3)

4. Τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και ορίζεται ότι:

α. Στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου Εφετών περιλαμβάνονται και τα κακούργηματα που προβλέπονται στο άρθρο 187 του Π.Κ. (άρθρο 4) περί εγκληματικής οργάνωσης.

β. ι) Το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μπορεί να διατάξει ανάλυση του δεοξυριβονουκλεϊκού οξέως (D.N.A.) προσώπου, για το οποίο υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει διαπράξει κακούργημα, με χρήση βίας ή έγκλημα που στρέφεται κατά της γενετήσιας ελευθερίας, προς το σκοπό της διαπίστωσης της προέλευσης γενετικού υλικού από το πρόσωπο αυτό.

Την ανάλυση του D.N.A., που διενεργείται σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο, μπορεί να ζητήσει και ο ίδιος ο κατηγορούμενος, προκειμένου να αποδείξει την αθωότητά του.

ii) Καθορίζεται η διαδικασία που ακολουθείται στην περίπτωση που η εν λόγω ανάλυση αποβεί θετική.

iii) Το γενετικό υλικό και τα σχετικά δεδομένα καταστρέφονται στην περίπτωση κατά την οποία η ανάλυση αποβαίνει αρνητική. Επίσης καταστρέφονται και όταν η ποινική δίκη περαιώνεται αμετάκλητα, εκτός και αν η διατήρηση των ανωτέρω κρίνεται αναγκαία για τη διαλεύκανση και άλλων αξιόποινων πράξεων. (άρθρο 5)

5. α. Καθορίζονται: i) οι ανακριτικές πράξεις που μπορεί να διενεργούνται στα πλαίσια της έρευνας των αξιόποινων πράξεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 του Π.Κ. (περί εγκληματικής οργάνωσης) και ii) οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη διεξαγωγή της ανωτέρω έρευνας, για την οποία αποφαινεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

β. Ορίζεται ότι τα στοιχεία ή οι γνώσεις που αποκτώνται κατά τη διενέργεια της προαναφερόμενης έρευνας, χρησιμοποιούνται, πλην της οριζόμενης εξαίρεσης, αποκλειστικά και μόνο για τους λόγους που ορίστηκαν από το δικαστικό συμβούλιο. (άρθρο 6)

6. Προβλέπεται ότι η περάτωση της κύριας ανάκρισης για τα ανωτέρω κακούργηματα κηρύσσεται από το συμβούλιο εφετών κατά την οριζόμενη διαδικασία.

(άρθρο 7)

7. Καθορίζονται οι διοικητικές κυρώσεις, οι οποίες επιβάλλονται σωρευτικά ή διαζευκτικά, με κ.υ.α., στο νομικό πρόσωπο ή στην επιχείρηση που προσπορίζεται άμεσο περιουσιακό όφελος από κάποια εκ των αξιόποινων πράξεων των άρθρων 1 και 2 του ν.2331/1995 και εφόσον κάποιο από τα πρόσωπα που ασκούν διοίκηση ή διαχείριση των υποθέσεων των φορέων αυτών, γνώριζε ότι το εν λόγω όφελος προέρχεται από τις πράξεις αυτές. Ειδικότερα επιβάλλονται:

α) Διοικητικό πρόστιμο ίσο με το τριπλάσιο έως το δεκαπλάσιο του οφέλους.

β) Οριστική ή προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη ή, αν τέτοια άδεια δεν προβλέπεται από το νόμο, απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας.

γ) Οριστικός ή προσωρινός αποκλεισμός της επιχείρησης από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις, για το ίδιο χρονικό διάστημα.

Στην περίπτωση που το ύψος του οφέλους για οποιονδήποτε λόγο δεν μπορεί να υπολογισθεί, επιβάλλεται πρόστιμο από δέκα εκατομμύρια (10.000.000) έως ένα δισεκατομμύριο (1.000.000.000) δραχμές. Τα ποσά αυτά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με κ.υ.α..

Τέλος, όταν τα προαναφερόμενα πρόσωπα αγνοούν από αμέλεια την προέλευση του οφέλους, επιβάλλονται, κατά τα ανωτέρω, διοικητικό πρόστιμο ίσο μέχρι το διπλάσιο του οφέλους ή προσωρινός αποκλεισμός έως έξι μήνες από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις. (άρθρο 8)

8. α. Παρέχεται η δυνατότητα λήψης των οριζόμενων μέτρων, για την αποτελεσματική προστασία των ουσιωδών μαρτύρων, που εξετάζονται κατά την ποινική διαδικασία για τα κακούργηματα του άρθρου 187 του Π.Κ., από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται και η κατ' εξαίρεση μετάθεση ή μετάταξη δημοσίων υπαλλήλων.

β. Μέτρα προστασίας - φύλαξης λαμβάνονται επίσης και για τους:

i) εισαγγελείς, ανακριτές και δικαστές των σχετικών υποθέσεων,

ii) κρατούμενους, που προβαίνουν σε σημαντικές αποκαλύψεις σχετικά με τη δράση εγκληματικής οργάνωσης. (άρθρα 9 και 10)

9. Η εποπτεία και η καθοδήγηση της προανάκρισης και της προκαταρκτικής εξέτασης, που ενεργούνται από τις Υπηρεσίες Δίωξης Ναρκωτικών των Διευθύνσεων Ασφάλειας των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, ανατίθεται στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα. (άρθρο 11)

Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται επί του Κρατικού Προϋπολογισμού τα κατωτέρω οικονομικά αποτελέσματα:

1. Δαπάνη μικρού ύψους από τη διενέργεια σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο αναλύσεων του D.N.A. για τη διερεύνηση κακούργημάτων που στρέφονται κατά της

γενετήσιας ελευθερίας.

(άρθρο 5)

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από τυχόν μεταθέσεις ή μετατάξεις δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίες διενεργούνται στα πλαίσια της προστασίας που παρέχεται κατά την ποινική διαδικασία για κακουργήματα του άρθρου 187 του Π.Κ..

(άρθρο 9)

3. Ενδεχόμενη απώλεια εσόδων από την κατάργηση των χρηματικών ποινών που επιβάλλονται σήμερα στους παραβάτες των περί εκρηκτικών υλών διατάξεων.

(άρθρο 3 παρ. 1)

4. Ενδεχόμενη μείωση της δημόσιας περιουσίας από την κατάργηση του άρθρου 272Α του Π.Κ..

(άρθρο 3 παρ.2)

5. Ενδεχόμενη αύξηση εσόδων από:

i) Τυχόν επιβολή και αναπροσαρμογή των επιβαλλόμενων διοικητικών προστίμων σε νομικά πρόσωπα ή επιχειρήσεις, που προσπορίζονται περιουσιακά οφέλη από τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 1 και 2 του ν.2331/1995.

(άρθρο 8)

ii) Τη μετατροπή σε χρηματικές των ποινών φυλάκισης, που επιβάλλονται για εγκλήματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 του Π.Κ., τα οποία τιμωρούνται σε βαθμό πλημμελήματος και την αύξηση των προβλεπόμενων στην παράγραφο 3 του αυτού άρθρου ποινών φυλάκισης.

(άρθρο 1 παρ. 1 και 2)

6. Ενδεχόμενη αύξηση της δημόσιας περιουσίας από τυχόν κατάσχεση ή δήμευση περιουσίας, που αποτελεί προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 του Π.Κ..

(άρθρο 1 παρ.2)

Αθήνα, 7 Μαΐου 2001

Ο Γενικός Διευθυντής

Αθανάσιος Σάγος